

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Андроника МАРТОНОВА, Сектор Екранни изкуства, ИИИЗк – БАН за главен асистент д-р Йосиф Емилов Аструков, единствен участник в конкурса за заемане на академичната длъжност доцент по *Кинознание, киноизкуство и телевизия (дигитални технологии на екранните образи)*, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, за нуждите на сектор Екранни изкуства – ДВ бр. 52 / 18.06.2024 г.

Представената документация от кандидата гл. ас. д-р Йосиф Емилов Аструков по обявения конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ за нуждите на сектор Екранни изкуства напълно отговаря на изискванията. Спазен е ЗРАСРБ, както Правилникът на БАН и допълнителните условия на Института за изследване на изкуствата. Не са открити данни за плагиатство в посочените за конкурса публикации. Дейността на кандидата по минималните изисквания на НАЦИД съществено надхвърлят прага на точките – общият сбор на д-р Аструков е 860 точки. Нещо повече – кандидатът показва значителна продукция в няколко направление: научно, научно-приложно и практическо. А точно това е и в унисон с характеристиките на конкурса за академичната длъжност доцент. Дори ако трябва да съм напълно честна – ще кажа категорично, че този кандидат още преди години е имал достатъчно продукция за да се хабилитира достойно. Също така притежава всички необходими качества за заемане на доцентска позиция.

Познавам Йосиф Аструков още от студентските му години в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ и в участията му в късометражния международен фестивал „В Двореца“ Балчик. При постъпването си като докторант в сектор Екранни изкуства към Институт за изследване на изкуствата, а сетне и като главен асистент, д-р Аструков винаги се откроява с различието си в избора и мисленето на неординарна тема, в полетата на недокоснатите аспекти на кинознанието. Всичко това определено предначерта и последващия му път на развитие в хуманитаристиката, изкуствознанието и художественото изразяване. Експерименталното кино, хибридните форми, екранния танцов пърформанс, синергията между сценично – визуално – кинематографично са сред водещите му интереси на изследване, но и също така на авторско изразяване.

Забележително е, че кандидатът прилага две монографии за настоящия конкурс, като едната е основен хабилизационен труд:

Фотографията като... Монография, Второ допълнено издание, 212 стр., София, 2023, ISBN 978-619-91370-4-8 ISBN 978-619-91370-5-5, ISBN 978-619-91370-3-1 (основен труд)

Екран и сцена. Новите мултимедийни представления. Монография, 135 стр., София, 2023, ISBN 978-619-188-165-9, ISBN 978-619-188-166-6

Във **„Фотографията като...“** обект на изследване е трансформацията на разнородни фотографски образи в епохата на дигитализация, като за целта са анализирани и приложени много примери от практиката в нееднозначните, провокативни и дискурсивни контексти на прехода аналогово – цифрово. Методологическата рамка се основава на задълбочен теоретичен анализ свързан както с хибридните взаимодействия и взаимовлиявания между статичния фотографски образ и движещите се картини (ерго киното). Освен естетическия поглед, предопределен донякъде и от техническите констелации, Аструков прилага и социологично виране във фотографската херменевтика. Не на последно място дискутира и така актуалната проблематика за ролята и манипулацията с изкуствения интелект.

Втората монография - **„Екран и сцена. Новите мултимедийни представления“** е също приносна, защото за първи път у нас систематизира контаминациите между екранните и сценичните изкуства в широко поле и все по-разширяващото се поле на мултимедийните представления. Аструков въвежда, анализира и дискутира в научно обръщение различни понятия от тази изкуствоведска област: като например кибер представления, и дигитално представление, аватарен спектакъл, интерактивна илюзия, виртуален перформънс и пр. Може би тук е мястото да кажа, че Йосиф Аструков бе и част от екипа на проекта Изграждане и развитие на център за върхови постижения Наследство.БГ, BG05M2OP001-1.001-00, 2021-23. Като в работния пакет бе включен към **„Сценични и екранни изкуства в България – научни изследвания, исторически компендиум и лаборатория“**.

В останалите свои **статии и студии** гл. ас. д-р Йосиф Аструков продължава темата за връзката между танца и киното:

Съвременен българско експериментално кино, Щрихи към новото българско кино, С., ИИИЗк, 2021, стр. 102-153, ISBN 978-619-7619-18-8), която е част

от мащабния и много успешен завършен проект „Посттоталитарно българско кино – модели и идентичности, ДН 20/4, 2017-2021“ на Сектор Екранни изкуства към ФНИ. Сред другите му разработки ясно се вижда разширяването на научния хоризонт и интереси на автора. Като прецизен и същевременно бих казала очарователно екстравагантен учен, смело отстояващ собствените си неподправени визии д-р Аструков (определено това е качество – да удържаш на високо ниво различieto си!) се вълнува и от други проблеми на визуалното и неговата рецепцията в съвременната динамична културна ситуация. Много са интересни текстовете му, свързани с психологията, психоанализата и екраничното, индивидуалния зрител и масовата публика в пандемичния период, но и също така функционирането на зрителя в среда на междуличностните отношения през / чрез / отвъд екрана (широк-тв-компютърен и пр.), ефектите на сериалите в платформите за видеосподеляне и в социалните мрежи. А това безспорно е в трептящия актуален тренд на потребление на аудиовизуална култура в глобалния свят на движещи се образи.

Статиите и студиите на кандидата са публикувани в реферирани и индексирани издания, преминали и през двойно сляпо рецензиране.

Ако трябва да обобща – Йосиф Аструков демонстрира задълбочен интердисциплинарен подход към обектите си на изследване и специфичен почерк на учен, гравитиращ умело между теоретика и практика. Определено много рядко срещано качество, което крие наистина добър потенциал. Кандидатът притежава уникален по някакъв начин усет към проблематиката на научното направление, който няма аналог сред останалите автори в колегиума. Недвусмислено доказателство за това са и неговите многобройни участия в конференции, както и цитируемост в национални и международни издания с разнороден тематичен спектър. Съществена и неговата Първа награда в Конкурса за млади изследователи – *100 години българско кино – факти, практики, рефлексии*, ИИИЗк-БАН, 2015

В периода 2005 – 2022 като практик Йосиф Аструков развива и много активна художествено-творческа дейност, което е също част от направление 8.4. според научната систематизация у нас: великолепни са шестте му собствени авторски фотоизложби, както и отделните три издадени бутикови фотоалбума (някои от тях са финансирани и след спечелен гранд към национални културни институции). Освен богат опит като фотограф, Йосиф Аструков е и с отличен бекграунд и в кинопроизводството. И като част от големи кинопродукции, така и като режисьор в късометражното кино.

Тук бих искала да акцентирам върху кинотворбата му „*Elusive*” , създадена по програмата на Nu Vuana през 2019 и представена на националният фестивал „Златна роза“ във Варна. Ако досега представях достиженията на учения Аструков, нека за малко се фокусирам и върху твореца Аструков. Има разбира се пресечна точка между тези „*два аватара*“ – и тя е в особената сензитивност и екранно мислене на Йосиф. Минималист и микро нео-авангардист – така бих го определила. И тук д-р Аструков е без аналог в кинематографичното ни битие и може би като явление изпреварва българското си време.

Не случайно подчертавам и изтъквам практическия заедно с теоретичния принос. Те са много важни и при обучителния процес. От 2014 година Йосиф Аструков е преподавател по различни дисциплини към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, хоноруван преподавател към факултета по журналистика и масова комуникация, магистърска програма „Продуцентство и креативни индустрии“; и също така към НБУ: към департаменти „Дизайн“, „Медии и комуникация“, „Фотография“, магистърски и бакалавърски програми, общо седем курса към момента. Един от тях е и „Аудиовизуално творчество“!

Личните ми впечатления в обобщение: талантлив и характерен колега, както в кинознанието, така и в практическите аспекти на професионалното развитие. Същевременно фин, добронамерен, работлив, любознателен, с изострена естетическа чувствителност и широк аспект на интереси е Йосиф Аструков.

Пъстрият калейдоскоп на неговата продукция и високото качество на разработките му категорично ми дават правото да препоръчам на уважаваното научно жури да предложи на Научния съвет на Института за изследване на изкуствата да го избере на академичната длъжност „доцент“.

Убедено гласувам „ДА / ЗА“!

10.11.2024

Пекин, Китай

Проф. д-р Андроника Мартонова

Сектор Екранни изкуства, ИИИЗк - БАН

